

sygn. akt XVII AmA 41/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SO Małgorzata Perdion-Kalicka

Protokolant: sekretarz sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z odwołania I. N.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z udziałem zainteresowanych G. B. (1), J. C., Z. E., (...) Sp. z o.o. w Z., K. N., L. N., M. N., (...) Sp. j. w F., K. P., U. P., M. R.

o ochronę konkurencji i nałożenie kary pieniężnej

na skutek odwołania I. N. od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 15 grudnia 2009 r., nr (...)

1. oddala odwołanie;
2. zasądza od I. N. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

sygn. akt XVII AmA 41/10

UZASADNIENIE

W dniu 15 grudnia 2009 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję nr (...), w której:

1. na podstawie art. 10 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę ograniczającą konkurencję – porozumienie zawarte na krajowym rynku hurtowej sprzedaży akcesoriów do przyczep pomiędzy (...) sp. z o.o. z siedzibą w Z., a następującymi przedsiębiorcami:

- a) G. B. (1) prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...)w A.,
- b) L. N. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...)w B.,
- c) Z. E. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...)w B.,
- d) K. P. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...)w C.,

- e) (...)sp.j. z siedzibą w W.,
- f) M. R. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...)w Ł.,
- g) M. N. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...)w O.,
- h) J. C. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) w P.,
- i) U. P. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) w S.,
- j) I. i K. N. prowadzącymi wspólnie działalność gospodarczą pod firmą (...)we W.,

polegające na ustalaniu minimalnych cen odsprzedaży produktów (...) sp. z o.o. w Z. i nakazał jej zaniechania;

2. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nałożył za naruszenie zakazu określonego w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy, następujące kary pieniężne:

- a) w wysokości 103.194 zł wobec (...) Sp. z o.o. w Z.,
- b) w wysokości 6.074 zł wobec G. B. (2),
- c) w wysokości 3.519 wobec L. N.,
- d) w wysokości 2.755 zł wobec Z. E.,
- e) w wysokości 1.253 zł wobec K. P.,
- f) w wysokości 3.121 zł wobec (...) sp.j. z siedzibą w W.,
- g) w wysokości 2.076 zł wobec M. R.,
- h) w wysokości 1.850 zł wobec M. N.,
- i) w wysokości 1.013 zł wobec J. C.,
- j) w wysokości 2.573 zł wobec U. P.,
- k) w wysokości 3.664 zł wobec I. N.,
- l) w wysokości 4.838 zł wobec K. N..

W uzasadnieniu Prezes UOKiK ocenił, że doszło do zawarcia porozumienia o charakterze co najmniej uzgodnionej praktyki, polegającej na antykonkurencyjnym ustalaniu minimalnych cen odsprzedaży produktów (...) sp. z o.o. Porozumienie tego rodzaju bezpośrednio ingeruje w istotne mechanizmy konkurencji na rynku właściwym, ustalonym przez Prezesa UOKiK jako krajowy rynek hurtowej sprzedaży akcesoriów do przyczep. Prezes UOKiK ocenił, że działanie takie ogranicza konkurencję wewnątrzmarkową, a także uderza w odbiorców końcowych, naruszając interes ogólnospołeczny. Prezes UOKiK nakazał zaniechanie stosowania stwierdzonej praktyki.

Powyzszą decyzję w całości zaskarżyła I. N., wnosząc o uchylenie decyzji. W uzasadnieniu odwołania strona podniosła, że Prezes UOKiK całkowicie dowolnie i błędnie przyjął, że pomiędzy podmiotami wymienionymi w decyzji doszło do zawiązania porozumienia ograniczającego konkurencję. Zdaniem strony powodowej Prezes UOKiK w szczególności nie wykazał, by stroną zмовы była skarżąca I. N.. Dodatkowo strona powodowa wskazywała na naruszenie przez Prezesa UOKiK przepisów postępowania administracyjnego, w szczególności zasady praworządności i prawdy obiektywnej, wskazując równocześnie na wady decyzji, która w ocenie strony skarżącej, w zakresie jej uzasadnienia nie zawierała wszystkich elementów o jakich mowa w 107 § 3 kpa.

Strona skarżąca kwestionowała także fakt, aby kiedykolwiek otrzymała od firmy (...) lub innej firmy jakikolwiek dokument, informację, zalecenie, e-mail w przedmiocie obowiązku ustalania i stosowania minimalnych cen na produkty marki (...). W tym także, aby otrzymała korespondencję elektroniczną od tej firmy z 16 stycznia 2009r. Zasadniczo strona skarżąca wywodziła, że samodzielnie ustala poziom cen, biorąc pod uwagę rynkowe prawo równowagi pomiędzy popytem a podażą. Powołując się na złożone dowody z dokumentów w postaci faktur dotyczących sprzedaży towarów firmy (...), strona powodowa wskazywała, że część produktów sprzedawała poniżej kwot jakie Preses UOKiK przyjął w decyzji za uzgodnione ceny minimalne.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

(...) sp. z o.o. z siedzibą w Z. jest producentem osi i hamulców przemysłowych, zaczepów kulowych i urządzeń najazdowych oraz innych akcesoriów do przyczep (k. 36-42, 49-51 akt administracyjnych).

Osie z hamulcem lub bez hamulca są montowane do podwozi przyczep. Pełnią one funkcję transportową, umożliwiając łatwe, wygodne i bezpieczne ciągnięcie całej przyczepy za pojazdem. Mogą być montowane w układzie pojedynczym i w układzie podwójnym. Oferta (...)sp. z o.o. obejmuje osie wykorzystywane w przyczepach towarowych, campingowych, podłodziowych, przeznaczonych do przewozu koni, samochodów oraz innych przyczepach specjalistycznych.

Hamulce przemysłowe są stosowane do budowy pojazdów specjalistycznych, ciężkiego sprzętu budowlanego, sprzętu wojskowego, rolniczego oraz autobusów. Są produkowane jako hamulce bębnowe albo tarczowe. Produkowane przez (...) sp. z o.o. hamulce przemysłowe są stosowane w ciągnikach i maszynach rolniczych, maszynach budowlanych, dźwigach i koparkach, wózkach widłowych, transporterach przemysłowych oraz innych pojazdach specjalistycznych.

Udział (...)sp. z o.o. w rynku produkcji osi i hamulców przemysłowych wynosi poniżej 40% (wartości procentowe udziału w rynku wskazane w zastrzeżeniach do protokołu kontroli – k. 27 akt postępowania wyjaśniającego). Konkurentami na tym rynku są m.in.:

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w T.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.,
- Zakład (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.,
- Fabryka (...) sp. z o.o. z siedzibą w N..

Zaczepy kulowe służą do sprzęgu pojazdu z przyczepą i są przykręcane do urządzeń najazdowych. Sprzęgu dokonuje się poprzez zatrzaśnięcie mechanizmu ryglującego zaczep na kuli haka holowniczego zamontowanego na tyle pojazdu. (...) sp. z o.o. produkuje zaczepy kulowe metalowe i żeliwne.

Udział (...)sp. z o.o. w rynku produkcji zaczepów kulowych wynosi mniej niż 20%. Konkurentami na tym rynku są m.in.:

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.,
- (...)z siedzibą w B., Niemcy,
- (...) z siedzibą w B., Niemcy,
- (...) z siedzibą w L., Niemcy.

Urządzenia najzdowe (zwane także hamulcem bezwładnościowym) wykorzystują siłę powstającą pomiędzy pojazdem a przyczepą w wyniku najeżdżania przyczepy na hamujący pojazd. Mechanizm uruchamiający stanowi układ dźwigni i cięgien, przekazujących siłę na szczęki hamulca.

Udział (...)sp. z o.o. w rynku produkcji urządzeń najzdowych wynosi mniej niż 20%. Konkurentami na tym rynku są m.in.:

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.,
- Fabryka (...) sp. z o.o. z siedzibą w N..

Kategoria akcesoria obejmuje następujące towary produkowane przez (...) sp. z o.o.: koła podporowe, dysze, piasto bębny, piasty, lampy i odblaski, linki hamulcowe, amortyzatory, błotniki, burty, obejmy. Udział (...)sp. zo.o. w rynku akcesoriów wynosi ok. 10%. Konkurentami na tym rynku są m.in.:

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w T.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.,
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.,
- Fabryka (...) sp. z o.o. z siedzibą w N..

(...) sp. z o.o. sprzedaje produkowane przez siebie towary zarówno producentom przyczep, jak i dystrybutorom, którzy mają dalszych odbiorców. Dystrybutorzy mają prawo do sprzedaży i montażu części zamiennych. Na rynku nie ma dystrybutorów zajmujących się wyłącznie dystrybucją produktów (...) sp. z o.o. Wszyscy dystrybutorzy mają w swojej ofercie także towary innych producentów. Część dystrybutorów, w tym dystrybutorzy objęci niniejszym postępowaniem, należy do grupy autoryzowanych przedsiębiorców serwisowych (tzw. (...)), którzy m.in. są wymienieni na stronie internetowej (...) sp. z o.o. oraz mają dostęp do specjalnych promocji na określone produkty. Współpraca ze wszystkimi dystrybutorami odbywa się na ogólnych zasadach handlowych – na zamówienie telefoniczne lub przesłane faksem za wystawieniem faktury sprzedaży (wyjaśnienia dyrektora handlowego (...) sp. z o.o. A. G. – k. 35 akt postępowania wyjaśniającego, zeznania K. N. i I. N. złożone w charakterze strony).

Jednym z dystrybutorów (...) sp. z o.o. jest przedsiębiorstwo małżonków K. i I. N. prowadzone pod nazwą(...)we W..

Około 2007 r. dystrybutorzy (...) sp. z o.o. spostrzegli, że na rynku poprzez portale aukcyjne dostępne są produkty (...) sp. z o.o. w cenach ok. 25 % niższych od oficjalnych cen detalicznych (pismo dystrybutorów (...) sp. z o.o. - k. 53-54 akt postępowania wyjaśniającego). Ponieważ taki poziom cen zapewniałby minimalną opłacalność ze względu na marżę sprzedającego, (...) sp. z o.o. oraz jego kontrahenci przyjęli, że towary te są niewiadomego pochodzenia – pochodzą z kradzieży, są podrobione lub są używane, sprzedawane jako nowe (zastrzeżenia do protokołu kontroli – k. 30 akt postępowania wyjaśniającego).

W dniu 8 lutego 2008 r. R. A. (2) w imieniu (...)sp.j. z siedzibą w F. wystosował do (...) sp. z o.o. faks dotyczący polityki cenowej (...) (k. 53-54 akt postępowania wyjaśniającego). Stwierdził w nim m.in., że jeżeli istnieje sieć sprzedawców oraz oficjalny cennik, to obowiązkiem producenta jest nadzór nad przestrzeganiem cen swoich produktów oferowanych w ogólnopolskich portalach aukcyjnych i wyciąganie konsekwencji za „psucie cen i rynku”. Wskazał, że „od kilkunastu miesięcy” na stronach portali aukcyjnych są oferowane przez firmę z K. i B. akcesoria (...) sp. z o.o. w cenach o ok. 25 % niższych od oficjalnych cen detalicznych (...) dla dotychczasowej sieci autoryzowanych serwisów i sprzedawców, co odbywa się „kosztem spadku sprzedaży” pozostałych sprzedawców. Dalej zaapelował do (...) sp. z o.o. o zmianę tej sytuacji i zawarcie porozumienia stabilizującego ceny. Tezy tego wystąpienia powstały w wyniku dyskusji oraz prezentowały poglądy wymienionych w nim przedsiębiorców: G. B. (1), L. N., Z. E., K. P., (...) sp.j. z siedzibą w W., M. R., M. N., J. C., U. P.. Małżonkowie I. i K. N., którzy także byli wymienieni w treści pisma, powzięli wiadomość o jego wystosowaniu do firmy (...) już po fakcie jego wysłania. Niemniej jednak nie zdementowali wobec innych osób, aby kwestionowali treści zawarte w powyższym wystąpieniu (zeznania K. N. i I. N.)

W wyniku powyższego wystąpienia dochodziło do rozmów (...) sp. z o.o. z dystrybutorami (wyjaśnienia dyrektora handlowego (...) sp. z o.o. A. G. – k. 35 akt postępowania wyjaśniającego). W planie marketingowym (...) sp. z o.o. na rok 2009 zawarto pozycję o treści „Projekt specjalny - ceny minimalne - termin 20.01.2009 - wykaz cen minimalnych dla naszych dealerów i osób sprzedających na (...)” (k. 64 akt postępowania wyjaśniającego).

W dniu 16 stycznia 2009 r. ze strony (...) sp. z o.o. został rozesłany do dystrybutorów e-mail zatytułowany „Cennik cen minimalnych”, a w dniu 5 lutego 2009 r. „Ceny minimalne ciąg dalszy” (k. 97 i 100 akt postępowania wyjaśniającego). Do wiadomości załączono cenniki na poszczególne produkty (...) sp. z o.o. (k. 4-21 i 79-96 akt postępowania wyjaśniającego) oraz pismo przewodnie dotyczące cen minimalnych (k. 3 akt postępowania wyjaśniającego). W piśmie tym określono kroki mające przeciwdziałać sprzedaży „wyrobów po cenach nie znajdujących żadnego racjonalnego uzasadnienia”, polegające m.in. na „ustaleniu poziomu cen minimalnych (sugerowanych) dla klienta ostatecznego”, „sporządzeniu wykazu cen minimalnych i przedstawieniu go naszym partnerom”, „przeprowadzeniu rozmów z naszymi klientami o utrzymaniu racjonalnego poziomu cen detalicznych”. Jednocześnie pismo zawierało sugestię, że stosowania cen niższych niż minimalne będzie traktowane jako sprzedaż towarów wątpliwego pochodzenia (pochodzących z nielegalnych źródeł). Treść maila dotarła także do małżonków N. (k. 98 akt postępowania wyjaśniającego oraz zeznania K. N. i I. N. złożone w charakterze strony)

Załączone do wiadomości cenniki obejmują poszczególne towary wszystkich kategorii produkowane przez (...) sp. z o.o. z wyszczególnieniem pozycji: cena netto detaliczna, sugerowana cena minimalna detaliczna, cena minimalna dla klientów kluczowych.

Dystrybutorzy wypowiedzieli się pozytywnie odnośnie do pisma (...) sp. z o.o. (wyjaśnienia A. G. – k. 35 akt postępowania wyjaśniającego).

W dalszym okresie dystrybutorzy (...) sp. z o.o. wymienieni w piśmie R. A. (2) z dnia 8 lutego 2008 r., w tym również K. N. i I. N. zasadniczo nie sprzedawali towarów nabytych od (...) sp. z o.o. poniżej cen minimalnych określonych w cenniku otrzymanym z (...), chociaż sporadycznie ceny te były niższe aniżeli ceny minimalne .

Małżonkowie K. N. i I. N. osiągnęli w roku podatkowym 2008 z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej przychód w wysokości (tajemnica przedsiębiorstwa, deklaracja podatkowa PIT k. 724 akt administracyjnych).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, które nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności, ani nie były kwestionowane przez żadną ze stron oraz w oparciu o zeznania K. N. i I. N. złożone w charakterze strony. W oparciu o te ostatnie dowody, którym zasadniczo Sąd dał wiarę, zostało ustalone, że małżonkowie K. N. i I. N. mieli jednak wiedzę o apelu dystrybutorów do (...) Sp. z o.o. oraz, że otrzymali od tej spółki cennik zawierający minimalne ceny odsprzedaży.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Konkurencja jest procesem rynkowym, który prowadzi do polepszania jakości towarów, zachowania cen na odpowiednim poziomie, usuwania z rynku podmiotów nieefektywnych, przyczyniając się do zapewnienia optymalnej alokacji dóbr w społeczeństwie. Beneficjentami prawidłowo funkcjonującego mechanizmu konkurencji są zarówno konsumenci jak i działający na rynku przedsiębiorcy. Z tych przyczyn ochrona konkurencji objęta jest troską ustawodawcy, która znajduje swój wyraz m.in. w regulacjach ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Taka niedozwolona praktyka może w szczególności polegać na ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy).

Zważywszy, że cena towaru stanowi podstawowy aspekt konkurowania na rynku, ustawodawca wyraźnie wskazał na niedozwolony charakter porozumień dotyczących jej ustalania. Stanowi ona zasadniczy parametr przy wyborze oferty przez konsumenta, jak i między przedsiębiorcami w warunkach rywalizacji konkurencyjnej. Uzgadnianie cen na rynku powoduje, że odbiorcy towarów zmuszeni są ponosić wyższe koszty zakupów, a niepewność przedsiębiorców co do warunków działania konkurentów zostaje częściowo wyeliminowana. W rezultacie, mechanizm konkurencji zostaje pozbawiony przymiotu efektywności, a stosunki między przedsiębiorcami zostają zafałszowane. Wagę naruszeń w tym zakresie podkreśla dodatkowo okoliczność, że ustawodawca nie zdecydował się na wyłączenie spod tego zakazu porozumień cenowych mniejszej wagi, tak jak zrobił to w odniesieniu do innych rodzajów porozumień w art. 7 ustawy.

Dla jasności należy wskazać, że w myśl art. 1 ust. 2 ustawy praktyk ograniczających konkurencję mogą dopuścić się jedynie przedsiębiorcy lub ich związki. W niniejszej sprawie wszystkie podmioty objęte decyzją Prezesa UOKiK, w tym także (...) sp. z o.o. oraz małżonkowie K. N. i I. N., są przedsiębiorcami w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Tym samym, ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów również uznaje te podmioty za przedsiębiorców na podstawie art. 4 pkt 1 ustawy.

Wstępnie należy także zdefiniować rynek właściwy w sprawie. Zgodnie z art. 4 pkt 8 pod pojęciem rynku właściwego rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji.

Odnośnie do pierwszej części definicji, Sąd ocenił, że rynkiem właściwym produktowo jest rynek hurtowej sprzedaży akcesoriów do przyczep. Oczywiście nie można przyjąć, że towary produkowane przez (...) sp. z o.o. są względem siebie substytutowe. Jednakże, ogólne określenie rynku produktowego wynika z zastosowania kryteriów pomocniczych. (...) sp. z o.o. prowadzi działalność handlową na szczeblu hurtowym, oferując całą gamę akcesoriów do przyczep. Podmioty, z którymi (...) sp. z o.o. współpracuje, nie zamawiają towarów wyłącznie z wybranej kategorii, ale z różnych kategorii, stosownie do potrzeb odbiorców końcowych. Słusznie Prezes UOKiK zauważył, że w ramach swojej działalności (...) sp. z o.o. wykorzystuje jednakowe kanały dystrybucji i marketingu. Również będące przedmiotem badania porozumienie obejmowało całość oferty produktów (...) sp. z o.o. Wreszcie wskazać należy, że podobną ofertę

do (...) sp. z o.o. jeżeli chodzi o jej kompleksowość ma kilka innych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Polsce (m.in. (...) s. z o.o. z siedzibą w P., (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.).

Odnosnie do drugiej części definicji, rynek właściwy geograficznie należało odnieść do obszaru całego kraju. Obszar tak określony charakteryzuje się jednakowymi barierami dostępu do wyżej zdefiniowanego rynku produktowego. Brak jest również szczególnych właściwości tych produktów, preferencji konsumenckich, ani znaczących różnic cen i kosztów transportu, które przemawiałyby na rzecz określenia rynku właściwego geograficznie węższej niż obszar kraju. Warto zauważyć, że (...) sp. z o.o. prowadzi działalność handlową obejmującą całą Polskę, w tym i za pośrednictwem sklepu internetowego. Podobnie, zaopatrywani przez niego dystrybutorzy również prowadzą działalność handlową za pośrednictwem Internetu, a zatem bez względu na lokalne czy regionalne bariery geograficzne.

W konsekwencji uznać należy, że Prezes UOKiK prawidłowo ustalił rynek właściwy jako krajowy rynek hurtowej sprzedaży akcesoriów do przyczep.

Warunkiem stwierdzenia naruszenia zakazu z art. 6 ust. 1 ustawy jest ustalenie istnienia porozumienia (1) o określonym celu lub skutku (2). Celem lub skutkiem niedozwolonego porozumienia jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym.

W rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za porozumienia uznaje się (art. 4 pkt 5):

- a) umowy zawierane między przedsiębiorcami, między związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów,
- b) uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki,
- c) uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych.

W świetle ustalonego stanu faktycznego, (...) sp. z o.o. w odpowiedzi na pisemny apel jedenastu kontrahentów rozesłał do wszystkich swoich kontrahentów pismo zawierające wykaz cen minimalnych swoich produktów dla klienta ostatecznego. Mimo braku odpowiedzi na to pismo, jego adresaci w czasie następującym stosowali się do przekazanego im cennika.

W ocenie Sądu doszło w powyższych okolicznościach do zawarcia umowy dotyczącej cen minimalnych.

Zasadą w prawie cywilnym jest, że do zawarcia umowy konieczne jest złożenie oferty przez jedną stronę i jej przyjęcie przez drugą stronę (art. 66 k.c.). Możliwość potraktowania milczenia oblata (adresata oferty) jako oświadczenia woli o jej przyjęciu stanowi wyjątek uregulowany w art. 68² k.c. Wyjątkiem, w którym kodeks cywilny zezwala na milczące przyjęcie oferty, jest sytuacja, kiedy przedsiębiorca otrzymał od osoby, z którą pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, ofertę zawarcia umowy w ramach swej działalności i nie odpowiedział na nią niezwłocznie. Interpretując działania spółki (...) i małżonków N. w sytuacji, gdy strony pozostawały w stałych stosunkach gospodarczych w duchu powołanego przepisu, właściwe jest przyjęcie, że brak negatywnej reakcji po stronie małżonków N. oznaczał akceptację zaproponowanych przez (...) warunków umowy.

Pismo (...)sp. z o.o. informujące, że spółka postanowiła „ustalić poziom cen minimalnych (sugerowanych) dla klienta ostatecznego”, „sporządzić wykaz cen minimalnych i przedstawić go naszym partnerom (...)” oraz „przeprowadzić rozmowy z naszymi klientami o utrzymaniu racjonalnego poziomu cen detalicznych” było na tyle jasne aby mogło stanowić ofertę wiążącą jej adresatów w zakresie proponowanych cen minimalnych odsprzedaży towarów

Powyższe pozwala w ocenie Sądu na przyjęcie, że pomiędzy (...) sp. z o.o., a jej kontrahentami doszło do porozumienia w formie umownych uzgodnień. Ponadto inne okoliczności pozwalają dodatkowo na przyjęcie, że do zawarcia porozumienia mogło dojść także w innej formie niż umowne uzgodnienia. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów szeroko zakreśla pojęcie porozumienia, a uzgodnienia, o których mowa w art. 4 pkt 5, obejmują działania faktyczne pomiędzy przedsiębiorcami. W piśmiennictwie wskazuje się na dwa elementy świadczące o

istnieniu uzgodnień: koordynację zachowań przedsiębiorców oraz brak niepewności co do zachowania konkurentów (A. Jurkowska [w:] T. Skoczny (red.), Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, C.H. Beck 2009, str. 174, Nb. 197). Koordynacja zachowań może polegać na świadomym przyjęciu określonego sposobu współdziałania, który prowadzi do eliminacji niepewności co do przebiegu procesów rynkowych i warunków działania konkurentów.

Podejmowane przez przedsiębiorców działania składające się na uzgodnienie mogą następować w dowolnej formie. W szczególności, mogą one polegać na przystąpieniu do realizacji określonej strategii rynkowej. Za uzgodnienie uznaje się także milczącą akceptację dla koordynacji działań (S. Gronowski, Polskie prawo antymonopolowe, s. 96). O ile przedsiębiorcy stosują się do określonych przez siebie reguł, można mówić o istnieniu porozumienia.

W niniejszej sprawie jedenastu dystrybutorów wystąpiło do (...) sp. z o.o. ze wspólnym stanowiskiem dotyczącym ustabilizowania cen produktów (...) sp. z o.o. W dalszej kolejności pomiędzy dystrybutorami a (...) sp. z o.o. toczyły się rozmowy w tej sprawie. Ostatecznie, (...) sp. z o.o. opracował i skierował do swoich kontrahentów pismo zawierające wykaz cen minimalnych swoich produktów dla odbiorcy końcowego. Z treści tego pisma można wnioskować o nieprzychylniej ocenie sprzedaży na rynku produktów po niskich cenach („nie znajdujących żadnego racjonalnego uzasadnienia”). Działanie to można uznać za wyraźne wytyczenie kontrahentom pożądanej polityki cenowej. Polityka ta prowadziła do eliminacji niepewności między kontrahentami w zakresie stosowanych przez nich cen minimalnych wszystkich produktów (...) sp. z o.o., a tym samym warunków konkurencji na rynku. Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego jasno wynika jednocześnie, że przedsiębiorcy będący adresatami decyzji Prezesa UOKiK, w dalszym okresie faktycznie stosowali się do cen w wysokościach określonych w przekazanym im przez (...) sp. z o.o. wykazie. Również (...) zasadniczo sprzedawał produkty (...) sp. z o.o. po cenach odpowiadających co najmniej cenom wskazanym przez (...) sp. z o.o. jako minimalne. Zdaniem Sądu takie postępowanie miało cechy skoordynowanych zachowań rynkowych, które można prawnie kwalifikować jako zawarcie porozumienia w rozumieniu art. 4 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wszak sama świadomość poniżej jakich minimalnych cen nie będzie przy sprzedaży towarów schodzić konkurencja i jednocześnie wzajemna wiedza o podobnych praktykach konkurentów musi być uznana za wspólne działanie, które niewątpliwie oddziałuje na rynek.

Nie ma znaczenia dla powyższej oceny okoliczność, że przedsiębiorcy, którzy otrzymali pismo (...) sp. z o.o. nie zajęli stanowiska wobec jego treści. Skoro bowiem dostosowali oni do niego swoje zachowanie, to miała miejsce koordynacja uchylająca niepewność gospodarczą funkcjonowania na rynku.

Za praktykę ograniczającą konkurencję uznaje się porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Jako szczególną formę porozumienia o charakterze antykonkurencyjnym ustawodawca wskazał bezpośrednie lub pośrednie ustalenie cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy).

W doktrynie podkreśla się, że porozumienia cenowe stanowią najpoważniejszą formę ograniczenia konkurencji (por. K. Kohutek (red.), Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, komentarz do art. 6, LEX 2008). Dochodzi przy nich bowiem do eliminacji z gry konkurencyjnej ceny jako czynnika o zasadniczym znaczeniu dla odbiorców, jak i dla kształtowania strategii ekonomicznej przez konkurentów. Takie podejście potwierdza też wymienienie przez ustawodawcę porozumień cenowych na pierwszym miejscu w katalogu art. 6 ust. 1 ustawy oraz nie objęcie ich wyłączeniem spod zakazu porozumień mniejszej wagi z art. 7 ustawy.

Zasadniczym skutkiem bądź celem porozumień cenowych jest usztywnienie cen na określonym poziomie, co powoduje jednocześnie eliminację niepewności konkurentów co do tego aspektu konkurencji. Porozumienie, które zostało stwierdzone w niniejszym postępowaniu polegało na uzgodnieniu cen minimalnych. Ten rodzaj porozumienia powoduje, że ceny nie mogą kształtować się na poziomie niższym niż ustalony, a zatem dany towar na rynku właściwym jest sprzedawany drożej niż w warunkach niezakłóconej konkurencji. W ten sposób dochodzi do zaburzenia mechanizmu rynkowego. Zawarte porozumienie godzi w interesy zarówno odbiorców końcowych – poprzez wymuszenie zakupu produktów (...) sp. z o.o. po podwyższonych cenach, jak i konkurentów – poprzez eliminację możliwości konkurencji na rynku właściwym w drodze atrakcyjnej oferty cenowej. Dalszą konsekwencją

zawartego porozumienia dla samych kontrahentów (...) sp. z o.o. jest odejście od racjonalnych zasad gospodarowania dyktowanych przez warunki rynkowe na rzecz zasad sztucznych wynikających z porozumienia.

Stwierdzone w niniejszym postępowaniu porozumienie ma charakter wertykalny, tj. zostało zawarte pomiędzy przedsiębiorcą działającym na szczeblu hurtowym obrotu ((...) sp. z o.o.) i jego kontrahentami na szczeblu detalicznym. Nie ma to jednak znaczenia dla oceny porozumienia jako niedozwolonego, gdyż generuje ono wszystkie wspomniane wyżej negatywne konsekwencje dla konkurencji na rynku właściwym. Choć porozumienie nie łączy bezpośrednio ze sobą kontrahentów (...) sp. z o.o., to mogą oni jednak spodziewać się po sobie zachowania zgodnego ze wzorcem wyznaczonym im przez (...) sp. z o.o.

Warto wspomnieć, że porozumienie cenowe nie traci zakazanego charakteru przez to, że niedotrzymanie zobowiązania o cenach nie wiąże się z żadnymi negatywnymi konsekwencjami dla przedsiębiorcy, ani nawet przez to, że uzgodnione ceny nie są stosowane w praktyce – co miało miejsce w pojedynczych przypadkach sprzedaży przez powoda (wyrok ETS z dnia 11 lipca 1989 r., 246/86). Na tym polega bowiem istota ochrony konkurencji przed niedozwolonymi porozumieniami, że zakazane są porozumienia o samym antykonkurencyjnym celu, niezależnie od osiągniętego przez nie skutku. Obie formy oddziaływania na konkurencję stanowią przejaw praktyk ją ograniczających i na równi są przedmiotem zakazu. Ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny pozwolił Sądowi natomiast na jasne zidentyfikowanie celu zawartego porozumienia. Kontrahenci (...)sp. z o.o. prowadzili między sobą rozmowy, w wyniku których skierowali do (...) sp. z o.o. wystąpienie z apelem o ustabilizowanie cen produktów. Zaś powód w sprawie niniejszej, nawet jeśli nie uczestniczył w tych rozmowach, to miał ich świadomość i się od nich nie zdystansował. Ostatecznie i w konsekwencji kolejnych rozmów, (...) sp. z o.o. przystał na propozycje i zdecydował się ustalić wykaz cen minimalnych. Sąd ocenił, że całokształtu tych okoliczności nie można się ocenić inaczej niż jako wymierzonych w ograniczenie konkurencji na rynku właściwym.

Z powyższych przyczyn należało ocenić, że na krajowym rynku hurtowej sprzedaży akcesoriów do przyczep doszło do zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję, którego celem było wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, a polegającego na ustalaniu cen sprzedaży towarów, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Porozumienie to zawarte zostało przez (...) sp. z o.o. m.in. z K. N. i I. N. prowadzącymi działalność gospodarczą pod nazwą (...)

Stwierdzone w niniejszym postępowaniu niedozwolone oddziaływanie na mechanizm konkurencji na rynku właściwym nie znalazło w ocenie Sądu żadnego usprawiedliwienia. Ponieważ ochrona konkurencji jest celem nadrzędnym ustawy, należało zatem uznać istnienie celu publicznego w podejmowanych środkach ochrony konkurencji.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 1 u.o.k.k. Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 6. Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy (art. 111 u.o.k.k.). W ocenie Sądu Prezes UOKiK prawidłowo ustalił i wziął pod uwagę te okoliczności, a wymierzona przez karę w wysokości 3.664 zł jest adekwatna do stwierdzonego naruszenia.

Zawarcie porozumienia cenowego z pewnością należy do poważnych naruszeń ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, gdyż oddziałuje zarówno na odbiorców końcowych jak i konkurentów na rynku właściwym, a ponadto dotyczy ono podstawowego aspektu konkurowania, jakim jest cena. Z drugiej strony, stwierdzone naruszenie nastąpiło na rynku konkurencyjnym o nieznacznych barierach wejścia, a zatem jego negatywne skutki zostały tymi czynnikami złagodzone. Naruszenie nie miało również charakteru długotrwałego, bowiem od momentu sporządzenia przez (...) sp. z o.o. wykazu cen minimalnych do wydania decyzji przez Prezesa UOKiK minęło około 11 miesięcy.

Zdaniem Sądu, kara nałożona na I. N. jest odpowiednia do stwierdzonych naruszeń oraz daje podstawy, by sądzić, że w przyszłości nie będzie się dopuszczać podobnych naruszeń konkurencji w przyszłości, należycie spełni zatem swoje

funkcje prewencyjną i represyjną. Jest to przy tym kara znajdująca się w dolnych granicach ustawowego zagrożenia, bowiem uwzględnia szereg okoliczności świadczących na korzyść strony powodowej.

W rezultacie Sąd ocenił, że odwołanie I. N. od decyzji Prezesa UOKiK jest niezasadne i orzekł o jego oddaleniu na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c.

Odnosząc się do procesowego zarzutu Prezesa UOKiK, że strona powodowa w terminie wniosła tylko część odwołania, a następnie je uzupełniła po terminie, to zdaniem Sądu zarzut ten był bezzasadny, jeśli się weźmie pod uwagę fakt, że wniesienie odwołania zawierającego braki formalne skutkuje jedynie tym, że SOKiK wzywa stronę do ich uzupełnienia. Jeśli zatem sama strona uzupełniła braki bez wezwania, bo jeszcze przed przekazaniem odwołania i akt administracyjnych Sądowi, to logicznym jest, że także takie uzupełnienie należy uznać za złożone w terminie. Przy czym w sprawie było niewątpliwe, że odwołanie dotknięte brakami zostało złożone w ustawowym terminie.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi w całości powódkę stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. do kosztów tych zaliczono koszty zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł określonej w § 14 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka